

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

2. De Eloquentiæ pulchritudine. Comparatio cum pantarba lapide.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

De Eloquentia dignitate.

Dei, animi, & eloquentia similitudo.

CAPVT I.

Eloquentia
Deus qui
dam inter
homines,
apud Cic.
3. de orat.
num. 50.
quod
Plato dixit
Θεὸς ἔστιν ἄν-
θρώπων.

EST verè eloquentia semen cæli, & ex æterni luminis fonte delibatus radius, quo qui cæteris excellunt, propius ad cælestes accedere, & cum ijs maius quoddam videntur habere commercium.

Dicam clariùs & illustriùs: Quam habet cum Deo affinitatem mens humana, hanc ipsam cum mente sibi vendicat Regina terrarum eloquentia.

Animus simulachrum Dei est, Deus animus est, eloquentia diuina est. Quod est Deus in mundo, animus in corpore, hoc eloquentia in vita ciuili. Ille segregatus est ab omni concretione mortali, hic totus spiritus est, eloquentia eximia mentis soboles non obscura. Ille videt omnia, nec videtur, hic cernit omnia, nec cernitur, eloquentia caput omnia, nec satis capitur. Ille quasi ventorum cursibus, hic amoris pennis influit; at Suda: rota vis affectu tanquam vehiculo rapitur, & permeat in pectora. Ille per omnes vniuersi plagas diffusus est, hic per omnia corporis membra distributus, omnes verò artes, & disciplinas communi quodam vinculo complexa perlabitur eloquentia; ille regiam habet in cælo, hic in corde, isthæc in mente: illa superi colunt, manes obseruant, voluit orbem, illuminat solem, regit mundum, calcatur inferos; huic supremæ corporis partes obtemperant, famulantur infimæ, caput neruis, quasi fidibus intentum mouet, oculorum lumen accendit, flectit corpus, in membris omnibus dominatur; eloquentiam verò timent Reges, reuerentur subditi, frangat hominum voluntates, illustrat ingenia, administrat ciuitates, atque inferiora se despicit omnia.

Multas quidem artes, aut à brutis animantibus effingimus, aut eas cum ipsis habemus communes (nihil de figulis, cæmentarijs, clinopegis, architectis loquor) etiam voce & fidibus canere, lanas inficere, telas texere, medicinam facere, bella gerere, imperia administrare, belluarum exemplo edocemur: At vero dicere (quod est copiosè, ornate, & sapienter loqui) totum illud, quod per se magnum est, totum nostrum est; in huius laudis societatem non mutæ pecudes sese offerunt; Angeli ipsi nostrum palmarium confitentur, qui si humani corporis com-

pagibus essent inclusi, eredo, hæc de re nobiscum certarent.

Quapropter Deorum inuentum eloquentia antiqui crediderunt; & Græci quidem Mercurio, quem λόγος προφήτης, Orpheus nominat, Galli suo Herculi Ogmio adscripserunt; melius, qui Deo scientiarum fonti acceptum referunt.

Orpheus in
hymno
Mercurii
τὸν Ἡρακλῆα
ὀμιᾶσαι ὄγμω
μὴν ἀνομιᾶ-
σιν ὄντων.
Πλάτωνος.
Lactantium.

De Eloquentia Pulchritudine.

Comparatur cum Pantarba lapide.

CAPVT II.

ATque cum tanta sit eloquentia dignitas, certè non minor est pulchritudo, & suauitas, quæ barbarorum sensus incredibili quadam voluptate titillat. Occurrit hic mihi, quod de Pantarba narrat Hiarchas, apud Philostratum.

Vide Cic. l.
2. de Orat.
n. 34.
Philost. in
vita Apol.
l. 3. c. 14.
Pantarbe
describitur.

Lapillus est vt pulchritudine insignis, sic virtute admirabilis; ardet enim suauis quodam fulgore, & radijs perstringens oculos, diem vel media nocte accendit; quod miretis, id ipsam lumen spiritus est, adeo efficax, vt longius diffusos inter se lapides conciliet: & quantum illa vis (quæ satis oratione explicari non potest) diffunditur, tantum obtinet imperij, acruosque lapidum non secus, ac apum examina pertrahit. Verum natura, ne tam preciosum munus vilesceret, non modò occultis terræ visceribus abdidit, sed & facultatem indidit, quæ ex captantium manibus efflueret, nisi prouida ratione teneretur.

Quæ omnia mirificè eloquentia conueniunt: si lux queritur, quid illustrius? si vis, quid potentius? si latebra, quid occultius? Ipsa enim non modo lucida est, sed eos in quibus dominatur, scientia claritate perfusus, magni quoque nominis celebritate nobiles facit: tantum autem habet virium, vt miri quodam dominatu sese insinuet in pectora, quæ nullæ aliæ machinæ potuissent expugnare, (sed hoc grande, nervolum, magnique affectibus incitatum orationis genus, non est omnibus in promptu:) tantis eius, vt cæterorum omnium, eximiam pulchritudinem difficultatibus, non secus ac rosam spinis, natura vallauit.

De vtilitate Eloquentia.

CAPVT III.

Quæ duæ res in ciuili vita plurimum possunt, Ars militaris, & Doctrina, elo-